

گلزار عثمانی

مع

تہنیت تقریب کدخدائی شہزادگان آصف جاہی

ہدیہ مختصر

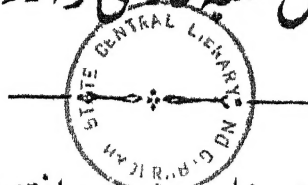
مولانا محمد عبد القوی - فانی - ایم - اے (علیگ چشتی صابری

وقار الملک گولڈ میڈلسٹ

سابق پرفسور فارسی و عربی گورنمنٹ مائرس کالج ناگ پور

مدیر مجلہ بین المللی "البیان"

معلم حال شعبہ فارسی و اردو جامعہ لکنؤ

بہ عنوان ذیل از صنف علام یافتہ می شود

مطبع آسی، محمود نگر لکنؤ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقصیه

دستایش نہ کر از اٹھ ہائیں لھٹت جنرل علیحضرت بندگان عالی،
 سپہ سالار مظفر الملک و ایما ملک نظام الدولہ نظام الملک "نواب"
 میروان علیخان ہستہ جنگ آصف جاہ سلطان العلوم جی ہنی ایسزائی
 جی، بی ای شہر یار ممالک محروسہ دکن بجلال اللہ ملکہ و سلطانہ

ہمارے دوسری ہوائی مغازیا
 ہمارے کجا کہ بنگری ہجوم نو ہمارا
 جہاں شدہ چار سو بزرگ بوتارا
 بدشت راغ و کوہ و درپری و شان نگار
 بہانگ و نعمہ ہر کجا عنادالست ہمارا

ہمہ گلست و یاسمن لطیف جو ہار ہا
 بنفشہ رستہ در چین شقیق و لالہ درومن
 چو زلف یار مشکبوشدہ است دہر کوہ کو
 بدہر اندوں ہمہ می است بانگ چنگ و نے
 گلست و لالہ چار سو شدہ است دہر مشکو

مصور است نهرین بزرگ بوی لبر
 ترانه یز بار بد بود بدشت و در بیل
 همه گل است چو چمن زلالا و یامن
 برنجیت ابر شیر باد بهر چار سو همه
 گل است ملاک و من بدشت و باغ هر کجا
 ز بانگ سار و کبکها نقاش چمن
 همه جان نگارین دو چهر شک حور عین
 جہاں بدشت جا و دال بزرگ بوی نهوشان
 پسنگما و ششما مصور است گلستان
 بروی دلبران همه ارم شده است تعبیه
 بهر زمین بهر کجا همه گل است و ارغوان
 ز کشته همه جہاں بزرگ بوی گلستان
 ترانه عنادل است بحسب بدشتما
 صدائے رود و دونه همه بطرف باغ هر کجا
 بدشت اگر نظر کنی همه دوست و دوست
 به بزم و هر چار سو است و شاہان
 بیا و نوش و چنگ و نه جہاں چو باغ حور عین

همه جہاں همه ارم بدشت و کوهسار
 عروق آبکش همه بسر شجر چو تار
 پراز گل است و ناز و نغمه کما و غار
 شکوفه سا بهر شجر چو فصل شیر خوار
 بطرف آبخو همه ز سر و پا قطار
 عنادل اندنم کوه و از شاخسار
 هوا شده است عنبرین بهر کجا تار
 بهر کجا که بنگری لعکس لاله زار
 و میدہ است ارغوان همه ز نوک خار
 بزلفشاہان همه ہفتہ صد تار
 بنفشہ رستم چار سو بدشت و کوهسار
 همه گل است و ارغوان بسوی مرغزار
 بہ نغمہ اندچہار سو تدر و ہا و سار
 پیالہائے مے همه بدست میگسار
 بنغمہ مطہراں همه بہت اند و کنار
 سرود و چنگ و رود و نه بطرف جو تار
 مے است و شاہان همه بدشت و کوهسار

ز نامیہ ہمہ جہاں شد چو نرم شاہاں
 بجام لالہ مے ہمہ سب بنم بلخ چارو
 جہاں بزرگ بوہمہ شدہ لبان گلستاں
 ہمہ تدر و چار سو صد اے سار کو بہ کو
 ز بس مید یاسین نہیں شدہ است عنبریں
 بدشت اگر نظر کنی ہمہ گل ست یاسین
 بر در زوئے شاہاں شب است چار عیال
 بدشت چار سو ہمہ بنفشہ رستہ ہر کجا
 بباگ نے مرغیاں بلخ خسرو جہاں گ
 چو گلشن ارم شدہ جہاں بعد تو شا
 مدار س علوم و فن نمودہ بہر کجا
 نہ سرگرائی است و کس نہ قبلائے دروغم
 بہر کجا کہ بنگری نہایت تعالک
 شکوفہ علوم اکہ بد بباد مہرگاں
 مدار س دکن ہمہ علامتے ز جود تو
 مدار و رع ملک تو تقدس است ہر کجا
 ز انبساط فیض تو کہ ہست شامل جہاں

مصوٰراست سو بسو بدشت و کو ہسارہا
 عروس گل قبرص وہم بنفشہ کبک ہسارہا
 مصوٰراست چار سو منچو خط بہارہا
 ز کبک پر شدہ زمیں ہزار ہا ہزارہا
 کشادہ کاروان چیں بکوہ دشت بارہا
 بد امن جبل ہمہ نشاط آبشارہا
 بملک روم منتشر سپاہ زنگبارہا
 مصوٰراز گل و سمن کنار جو ہارہا
 چہ در فضا کے گلستاں چہ طرف جو ہارہا
 بہر زمیں کہ بنگری بحشہ نہادیارہا
 ہمیشہ از تو خسرو اید ہر یادگارہا
 بباد کرم ہمہ نشانہ خمسارہا
 نشانہ اندیا سمن بریدہ اند خارہا
 ز موج جود تو شہا شدہ ہمہ بہارہا
 چناں نشاں تو ہمہ بدہر ز اقتدارہا
 بعد تو ولی ہمہ درون کھسارہا
 بہر باد نشا طہا کنند شیر خوارہا

سخاے آبر با نجل شدہ زہود دست تو
 عداو شکر برول ز حد و فکر آدمی
 زابر جود شستہ کہ ورت زمانیاں
 ترا بہ منجیقہ چہ حاجت است خسرو
 بیک خدنگ تیر پر ز دشمنان میسر
 فروودہ غر و شان دین ز دولت و خسرو
 حدیث خشم تو روا اگر برے آہما
 اگر حدیث لطف تو برے نار ہا خشم
 ہمہ ولی بند کمر حق ادا کنند روز ثوب
 مدار صنع ملک تو کساد ازاں بیور پا
 ببستم دہر چار سو خورد بادہ کو کو
 زابر جود تو جہاں شدہ چو گلشن ارم
 بہ عز و شان و برتری کہ ہست الٰہی ہمہ
 بہ فروغ فضل از دی ترا کمال بخروی
 بنظم ملک خسرو ترا نہ حاجت دگر
 و کن کہ ہست چیں ارم بہر کجا کہ بگری
 نہ باہگ شکوہ آیدش بگوش از زمانیاں

مصوٰراست ہر بین نقش واز نگار ہا
 دو سالہ راہ می رود ز شکر تظار ہا
 ز خاطر ہمہ جہاں ستروہ غبار ہا
 ز ہیبت تو اوقت زنج وین جہاں ہا
 بدور وشت کین ہمہ نمودہ شکار ہا
 کنند مومناں تبولقو و جاں نثار ہا
 ز آہا بروں جہد شہر نشان بخار ہا
 بہ نار ہا ہمہ شود تموج بحار ہا
 وظیفہ دعائے تو بطر حق گزار ہا
 محکم ہمہ بہ منکر تو گرفتہ عیار ہا
 بیاد خسرو جہاں بجوش نو بہار ہا
 بدور عدل تو شہا بہ ساز و برگ کار ہا
 ندیدہ شل تو فلک درون وزگار ہا
 فلک برائے تو ہست مدار کاٹا بہا
 رہین رائے تو ہمہ صفار ہا کبار ہا
 بہ جشن حور چار سو بدشت کو ہزار ہا
 فلک برائے تو شہا اگر نہ مدار ہا

بزمِ حسر هر کجا بیا د خسر و دکن
 ببا ننگ چنگ و نه به کن مشا پر ارم
 بزم شاهان چین ز مشک بود گفتگو
 چو دست بنده بدستی ز کیسه دوز بهر سه
 ادیه بها لیبسا کنند روز و شب همه
 پئے سر و مدح تو که فرض شد بهر بشر
 بسا ده محبت که شد خمیر جسم من
 ز خاک ملک تو شها خمیر جد و عم من
 شنائے تو تو انگری و ز رشومی فلک
 دماغ و هر چو ارم بعد تو معطر است
 فلک مطیع حکم تو اگر شود اشارت
 و طیفه شنائے تو بنفع خود ادا کنم
 بمدح تو بسر برم ز عمر آنچه باقی است
 و ز گردش فلک به فکران روز و شب
 گل است چار سو همه معطر است کو به کو
 غیب و بنیواز تو بسا ز برگ هر کجا
 معالم سخائے تو بهر اندرون همه

بقتل بو حسام د خورد با ده خوار با
 بهر کجا که بنگری می است میگسار با
 ز طیب خلق تو شها صبا برد بخار با
 ز گوشت علوهما کنم بتو شمار با
 شنائے خسرو جهان بنج حق گزار با
 همه عروق جسم من برود و چنگ تار با
 به مفلسی نشاند ام شها همه خمار با
 محبت دکن شد مرا چو پود قار با
 ز مکر و مفلسی مرا بجان و تن غبار با
 ز مشک خلق تو شها بهر کجا تار با
 ز دشمنان بگسار بر آورد مار با
 که مرد را به نیکوی ز مَح تو عیار با
 شها اگر به خان و ماں مل بود قرار با
 قرار دخیال من بدل شد از قرار با
 بهر کجا که بنگری بهر تو بهار با
 یتیم و بیوه را همه ز جود تو لیسار با
 به جود تست منبسط به چار سو دیار با

نظام ملک خسرو برائے صابنت ہمہ
 نظام دولت است میں شد بعد تو چنان
 مظفر جہاں توئی کہ نسخ شد بنام تو
 بعد تو دکن شد مدار ہر کمال را
 شہ علوم و شاہیں توئی کہ ملک ملک تو
 بسیار در ہمہ دکن شد بہ فکر صابنت
 بسان خادم ہی رؤس را بہ بندگی
 ہمہ شکوہ و برتری شہا تراست مژہ ہی
 بیا تو بنید ہا ببا نگ و دو چنگ و نہ
 امیر مومنین توئی رئیس قوم مسلمین
 بہ عہد تو ہمہ ولی بیا و ذکر مشغل
 برنج و در و بر جہاں شہ از خار مغلسی
 برائے آصف جہان کہ نام تست از ازل
 بہ تیغ عدل گشتہ ہمہ وجود ظالماں
 علوم مغربہ را کن لباس ترک شد
 باب تیغ گشتہ نہال حفظ چار سو
 بدور لطف تو بود پناہ ملک ہر کجا

رہین عہد تل تو ہمہ مشیر ہا اشار ہا
 کہ نگسلند تا ابد ز پود ہا ز تار ہا
 ز داو و ازل ہمہ بجنگ و گیر و دار ہا
 ارسطواند ہر کجا بملک ہزار ہا
 کنند ح تو ہمہ بجان دل کبار ہا
 رعایا را بذات تو شہا است اقتدار ہا
 پسایہ کلاہ تو فلک شہر یار ہا
 بدست تست از ازل عنان اختیار ہا
 خورد شاہان ہمہ بطاعت جو ببار ہا
 کہ مومناں شنائے تو کنند دیار ہا
 کہ میسر بہر یکینہ رفیع تو یسار ہا
 ببادہ سخائے تو شکستہ شہ خار ہا
 شد معتبر ہمہ صفار ہا کبار ہا
 ز خرمن ہمہ خساں بر آوردی شرار ہا
 بہ خلعتی کہ دادہ شہا ہمہ بہار ہا
 ز آب سیم و زر ہمہ بمکث جو ببار ہا
 ز عدل خسروا ہمہ نمودہ محصار ہا

ہر آنکہ زاد و دکن شہر کثرت مرہن
 ہمہ ہنود و مسلمین چشمِ دُور بین تو
 صدائے کوسِ عدل تو رسید در جہاں
 بہ بہند از تو تہمت ہمہ علوم ہر کجا
 زمین خسرو دکن تو راع است در زمین
 ز بارش سخائے تو کہ بودہ وز شب شہا
 ہمہ نشاط و رنگ بولعبد شاہ در جہاں
 مس کسا و شاعرانِ طلا کن ثنائے تو
 تہی ز لعل کا نہا چو دستِ فانی حویں
 ز ابریزہات شہا زمیں شد است گلستان
 دل حبیب تو شہا بجز بہت است چن چن
 کنوں کہ علم در جہاں ز فیض تو شدہ ہمہ
 بہر بلد بیا و حق چو شبلی است ہر شہر
 چو تشنہ یاد تو کند رشود دہاں پُر از عمل
 بہر بلد ز نام تو کنند فخر در جہاں

کہ ہندوان و مومنین سندا افتخار ہا
 عزت و یار تو ہمہ لبانِ نگسار ہا
 سحاب فیض تو ہمہ سر نمود جو بہار ہا
 ارسطواند چار سوب علم در و یار ہا
 منظرہ ^{است بہر بلد} شہا ہمہ جہاں زنگ از عار ہا
 بزرگ بوجہاں شدہ ہمہ چو لالہ زار ہا
 یمین ہر گدا شدہ ز جو دشہ سیار ہا
 ہر آنکہ گفت مدح تو گرفتہ اعتبار ہا
 چو کیسہ گدا تہی ز چو دو بجا سار ہا
 ز دشمنان بدشت کیس بہر کجا مزار ہا
 خشن بہ بخت و شمنت چو پشت سوسار ہا
 بہر زمیں اویسہا حکم در یار ہا
 زنگ شد جہاں تہی شروہ نقش عار ہا
 گہ خزاں ز ذکر تو دمیدہ نو بہار ہا
 شدہ است بزم ذکر تو شہا ہمہ دیار ہا

سرور و سور تو شہا بود ز گردش فلک
 نشاط تا بود ز مے بزم میگسار ہا

۲- قصیده

شهنسوار دولت تو همخان آفتاب
صلوات سکندری ناز و بذات عالیت
مثل یونان مبد، علم و هنر ملک کن
جامعه عثمانیه دریائے متواج از علوم
کو دکان عهد تو شارح زراز آسمان
در دکن بینی همه از چار سوبان علوم
مبد، علم است فیثیل طوبی در جہا
چشمه فیض تو جاری شد همه بر روی دهر
ارسطا طالیس دانش دار سان عهد تو
طفل در گواره شریح شفا گوید همه
در همه ملک دکن بینی مدرس چار سو
بیر علم و هنر طالع شده در یورپ است

استان قصر جاہت آسمان آفتاب
چون بچو تو پست از دختان آفتاب
کو دکان در عهد عہدت از دکان آفتاب
کرد جاری چار سواند جهان آفتاب
دختران مثل ارسطو نکتہ دان آفتاب
شد معطر از ہواش خان و مان آفتاب
شاخانیست منبسط شد در جهان آفتاب
سین و شاد و گلی اذان دگلستان آفتاب
ارنسلیم است ہر سو در جهان آفتاب
نکتہ زان نگزد و اندر گمان آفتاب
ممتد و زان پنج دانش در جهان آفتاب
یورپ مطلع دکن شد آشیان آفتاب

آنچه در خب بود از علم بهر ایش
 آنچه از صنعت بود نیز آنچه باشد از علوم
 کردارد و راز بان علم و دانش در دکن
 صنعت اهل دکن را اگر ببیند آسمان
 علم و دانش را بگوید حیر و ملک و کن
 کار و بار اهل صنعت را چنان افزون نمود
 گاه در تعلیم کوشد گه بامروگیر است
 بر دل فانی نشیند در زمان عدل تو
 در همه ملکیتا مشاد و مینو بسط
 اولیا بینی همه در دور عالم چار سو
 رشته ز تار در تسبیح و خطیش را همه
 در تضیق بودیتی یک از فیضت کنول
 گر تیا مشاد و خرم بویگان در راحت اند
 عهد زریں عهد توی حامی اهل علوم
 خواجہ حمیر سلطان همه هندوستان
 هرگز زاید در جهان بسیند تو رحمت مدام

خاما در دست دارد ترجمان آفتاب
 در دکن تسلیم کرده نکته دان آفتاب
 منکشف گشته کنول راز نهان آفتاب
 در نظر بهت در ماند بهر آن آفتاب
 انبیا عش را کشاده بحر و کان آفتاب
 هر و کان اهل صنعت شد کان آفتاب
 می نماید آنچه کرده کار دان آفتاب
 تیر هر آفت که آید از کان آفتاب
 هد آرام است ملک و جهان آفتاب
 غیر ذکر حق نه بینی در جهان آفتاب
 در میان دارند کنول عابدان آفتاب
 هست در تو سیع و زینت کمان آفتاب
 هد آرام هست هر سودر جهان آفتاب
 مثل هارون الرشیدی جهان آفتاب
 یا وریا تواند اے حکمران آفتاب
 می زبان دهر هستی همان آفتاب

<p>در همه اشعار تو بسیم همه حمد خدا هست در عثمان علیجاں غر و شان ایزدی نافهائے مشک افصال خدا دار و بیار سه خطابت ایزدان مشکائے انس و جان منکه باشم مستنیر از پر توئے رائے نبی گر چه شاه بهند کردت هم خطابات گری در همه دور ممالک آن شه گرد و جناب هم نظام الملک آن سلطان گرد و شربت</p>	<p>نیز نعت مصطفیٰ انوکته دان آفتاب از اذل توام بسان غر و شان آفتاب سیر و ملک منساید کاروان آفتاب حارس حریمین هستی حکمران آفتاب حارس حریمین گویم پاسبان آفتاب ترک کردم زانکه هستم رازدان آفتاب کامران و هم مخلص در جهان آفتاب هم نظام الدوله باشد دران آفتاب</p>
--	--

فاتح جنگ است و صفیاء سلطان العلوم
 مثل او هرگز نیاید در گمان آفتاب

۳۔ قصیدہ

بادہ ہمہ قوت رواں برُسخِ گلستاں پرورد
 ابلہ اگرزاں موخورد گرد و فلاطون زمن
 گرتیج و تابنت ترادر حل عقد و وزگار
 لقمان کند ابلہ اگر از بادہ نوشد اندکے
 ببل شود زراغ و زغن از فیض آل ربناں
 ناداں شود انازاں گرد و فلاطون نماں
 مجوس گرد نوشد از آلِ قصد چو طاؤس ارم
 اک بادہ دہ کز بویے اک گرد و دماغ گلستاں
 بادہ دہ تغیر جان حیواں خوردنساں شود
 بادہ بچو بادہ بخور کز بادہ طبع شاعران
 بادہ ہمہ تفریح جان بادہ ہدایت توآن
 در زرقہ کوک گرد خورد گرد و اسطوئے زمن
 گھٹی ۱۷

دردل ہمہ شادی ہر جان پیراں پرورد
 در طبع اک مایہ فطن اسرار گہماں پرورد
 جامے بخور از مے ہمہ فکر تو سہاں پرورد
 صد مایہ علم و فطن در طبع ناداں پرورد
 در غمہ گوئی ہر زماں بزم گلستاں پرورد
 الکن خورد جامے اگر گفتار سحباں پرورد
 جتنے کند شادی ہمہ رد و زنداں پرورد
 صد مایہ ناز و غم در جان پیراں پرورد
 زراغ و زغن در مضیحا و سقیاں پرورد
 چوں طوطی شیوا زباں مدح جہانباں پرورد
 صد نگ از باغ جناں برے متاں پرورد
 عامی اگر بویے بر صد طبع لقمان پرورد

گر پیر ازاں بادہ خورد گرد چو مرد نو جوان
 دشمن اگر زان بخورد گرد در رنگ مہر
 زان ازاں بجے برد گرد چو بلبل نغمہاں
 ساقی ازاں بادہ بدہ کاندہ ہمسرخ و الم
 گر قطرہ زان سے خورد و ابلہ ہمہ دانا شود
 بوئے نرا ہر گرسد زان می گویند نینہا
 گر سوئے کافران ہوا بوئے بزمون کند
 رنجور جو را سماں آباد گہ طعنے چشد
 مفلوک گر بوئے برد صدایہ شادی ازاں
 ساقی اگر از بادہ ت مخزوں بنوشد قطرہ
 قمری بہ سرو بوستان اں نغمہ گویمہ
 آں بادہ وہ کز بوئے آں مستی بخیزد و جہاں
 بر سنگ بادہ گرفتہ گرد و ہمانا جانور
 ساقی بخواہم ساغرے زان بادہ کز بویش
 نے زیں شراب جانگزا کا دہمہ شور و غب

صدنگ باغ و بوستان روئے خنداں پرورد
 وز ہر صد باغ ارم در طبع شاداں پرورد
 درضیہ آں رنگی سلباوس رقصاں پرورد
 بر رخ ہمہ باغ ارم غمگین و پشراں پرورد
 اسرار دور آسمان در طبع ناداں پرورد
 گر محتسب جائے خورد و در بزم جاناں پرورد
 توحید داں گرد و ہمہ اسرار زیداں پرورد
 در جان غمگین بگیاں صد گوندہاں پرورد
 در دور جو را سماں در دور حیراں پرورد
 صدایہ ناز و نسیم در جان شاداں پرورد
 بلبل صبح گلستان صد گوندہاں پرورد
 طعش ہمہ رنگ حباں بوئے پشراں پرورد
 نساں گراں نے خورد و نساں بزیداں پرورد
 اسرار زیداں یک بیک فرخداں پرورد
 صدنگ کفر و فسق را در اہل ایماں پرورد

مطلع ثانی

یوں برق افتد در جگر بر رخ گلستاں پرورد

دارم بجام آتش ہمہ کو آب حیواں پرورد

ناسان انسان شود انسان خود ملک
 بنت العنب دارد همه حسن جمال لبری
 گر طبع کس نعلیس شود باده خورد باده خورد
 در مدح تو مدح تو خیمه باند نهان
 و صفت بخود باله همی مثل سخایت خسرا
 آن دختر زریں سلب کرد بوشش شیر جوان
 خواهم شراب جانفزا لے ساتی شیرین ادا
 در قمر شاه مجرب بر گیتی بخود لرزد همه
 کرده همه ملک دکن به رنگ باغ و بوستان
 در ذکر شاه بحر و بر انفس غلیبی مستر
 الهام ربانی همه منقوش در لوح دلش
 زده است و در تقوی همه ملک خورشیدان
 ماند مرغ و غنم همه در دور جو آسمان
 عدلش همه کرده عدم در دور عالم چارسو
 اندر هوا بی بیم او پرده حمام آسمان
 گردد همه مشک ختن گفتار در اخلاق تو
 بنزد ملک تو دکن کرده همه مرغ عدن

زارغ ادا ازاں طبع بر صد گونه دستاں پرورد
 زاهد فریب است آن پر پی رنگوشه بهیاں پرورد
 باده همه گلزار را در طبع پیراں پرورد
 و صفت نیاید در گماں صند نهیاں پرورد
 طبع سخنور و شمس صد گونه نقصاں پرورد
 صد مایه تفریح را در طبع شادان پرورد
 تا طبع نفت آدم همه موج جهانباں پرورد
 در ضمن خشم جانتاں بهر هفت نیراں پرورد
 در جو سلطان جہاں صد بحر عیال پرورد
 لطفش طعم همه شکر و کام ثعالب پرورد
 در طبع شاه بحر و بر اسرار نیراں پرورد
 حک گشت از لوح کون نقشه و عصیاں پرورد
 فانی که در دوز و شبان موج جهانباں پرورد
 آنکس که در ظلم و ستم خار مغیلاں پرورد
 در قمر آن صاحب قراں صد کوه نیراں پرورد
 ذکر ت همه طعم عمل در کام عطشاں پرورد
 نقشه که از فکر شهاب هشت ضواں پرورد

جودت همه علم و هنر کرده بمملکت تو شما
 بار و همه ابر کرم در دور عالم روز و شب
 ای فانی خسته جگر محزون چرا هستی چنان
 مهر جانباں شایست در دور اسقام جهان
 در ذکر اخلاش بن بیل نفاس عیسی ای همه
 از کاوش نوک سنان ز تیغ ابرو پنجکای
 ریزم ازاں سلک دُر در مرغ شاه بحر و بر
 در جوع از مهرت شهادم همه خوان نعم
 در یورپا باشد اگر در کار علم و بخردی
 ملکیت همه دزد بخردی دارد بهار جاوداں
 ملکیت ز تدبیرت همیشه شد مبداء علم و هنر
 هر سو که جوئی در دکن یا بی خدا بینی همه
 از عدل سلطان زباں کنز بهال و سنو جهان
 در دور عالم هر گدا مستغنی اکاجت شده
 شرع رسول نش و جان شد منبسط اند جهان
 هر کوه در ملک دکن شد مسکن اهل صفا
 محزون دور آسمان در بند آفات جهان

صد مایه درک دقطن هر طفل نادان پرورد
 گیتی همه شاه جهان در ظل احسان پرورد
 مراح را شاه و کن در دور احسان پرورد
 حبیب المومنین و زرد در ممال پرورد
 موتی از ذکر شاه دیں در گور در ماں پرورد
 کشت همه امید را در دور میداں پرورد
 طبعم همه کجسرواں ز آب نیساں پرورد
 مهرت بجان دل همه یا قوت مرجاں پرورد
 هر طفل در ملکیت شما صد طبع لقمای پرورد
 در طبع هر کودک در اصل صد گونه بتاں پرورد
 در صنع صد یورپ شما در زیر داماں پرورد
 مثل فلاطون هر بشر اسرار نیر و اں پرورد
 شد و هر چند اں معتدل همه جرم گشتاں پرورد
 در طبع گلزار ارم از جود خاقاں پرورد
 در دهر سلطان دکن احکام نیر و اں پرورد
 در دشت چو اں هباں همه افکار نیر و اں پرورد
 فانی که بهنگام سحر مرغ جانباں پرورد

کبشاد سلطان دکن صد شپہ علم و ہنر
 شاہا بملک تو ہمہ گلزار علم و بخردی
 شاہا ہمہ شد مبداء علم و ہنر از حکم تو
 اکنون ہمہ شد نکشف از لطمہ قہر خدا
 و لطف تو اجاب را باشد ہمہ بارغ جہاں
 خواہی اگر بارغ جہاں باشد ہمہ در خلق تو
 در ہمہ سلک دُر و اندر کلام شکرین
 اے مبداء فضل و کرم داری ہمہ جو دتم
 صنعت فیض تو شہا پندال شد و ملک
 نقش ستم گردید حک از خنجر عدالت شہا
 شوق تومی آرد ہمہ اطفال را اندر جہاں
 در ہمہ آں خیر البشر ایں فانی تفتہ جگر
 بر دوستان تو شہا باشد ہمہ فضل خدا
 مانی گیتی تا ابد با ایں ہمہ جو د و کرم
 باشد معینت خواجہ جمشید سلطان جہاں

ہر اہل علم و فضل از فیاض جہاں پرورد
 کز رنگ بوی آں جہاں صد بارغ و ضواں پرورد
 اُردو کہ صد بحر عسل در دور و اماں پرورد
 مثل کشف ہر دشمنیت و سر گریباں پرورد
 ہر دشمنیت در قہر تو صد گونہ خسراں پرورد
 در شہم تو گیتی ہمہ صد گونہ نیراں پرورد
 در نطق سلطان دکن صد بحر عثماں پرورد
 ہر موج علم تو شہا صد بحر طونساں پرورد
 صنعت کہ در یورپ ہمہ کنج و اماں پرورد
 معدوم شد در ملک ہر کس طغیاں پرورد
 تا در ثنائے تو شہا الفضال یزداں پرورد
 در دور و ہر بد سیر طبع غرلخواں پرورد
 خصمت دور آسمان صد گونہ نقصاں پرورد
 شاہا ترافضل خدا در دور و اماں پرورد
 اے باد شہ خواجہ ترا در خطیراں پرورد

اے حاکم دور جہاں مانی بہ گیتی شادماں
 گیتی ہمہ از عدل تو گلزار رضواں پرورد

۴۔ قصیدہ

ساتی ازاں بادہ بدہ کو جان پڑماں پرورد
 روبہ اگر زان حاملہ گرد دہمانا بچہ را
 صد سال گواند نغم رونے کہ زان آید بریں
 بر مرده گرو بے سداں ارومی خستہ دلاں
 برخا رخس نیری ازاں گر قطرہ اندر زان
 زنگی اگر زان قطرہ در خواب نوشد و زو شب
 برضیہ زان و زغن افتد اگر زان قطرہ
 زان مے اگر بوبے رسد اندر مانع بے خرد
 بدتر اگر بادہ خور بہت کن افعال را
 مثل حبیب بختہ داں گویم شبادی نہراں
 نامو اگر جابے ازاں نوشد بزم میکشاں
 محزون خور شادان شود قصد شادی نہراں

بر رخ ہنسہ باغ جفاں در دور حراں پرورد
 دہچہ داں بڑیٹ شک چش شیراں پرورد
 ماند برومی بچکاں بر رخ گلستاں پرورد
 مثل خضر عمر را بدرد دو گہیاں پرورد
 مثل بہاراں در جہاں صد بوئی رجاں پرورد
 بر رخ چو یار نازنیں نگ گلستاں پرورد
 آن مضیہ مثل لبلاں مرغ غزلخواں پرورد
 چوں مثل گل در سہلہ سہرا گہیاں پرورد
 کافر خوردمومن شود اسریر داں پرورد
 ساتی بدہ ظل گراں اں کوکہ دہقاں پرورد
 چوں پورنیرم ہزماں در طبع شیراں پرورد
 نغمیں اگر نوشد ز طبع گلستاں پرورد

<p>ظالم خورد و مظلوم را چون پور شاداں پرورد صدایه فرحت ازاں دجان بریاں پرورد جو شد همه مہرتباں در بزم جاناں پرورد در رخ همه خورشید را چون ماہ کنعاں پرورد صدایه تفریح را در طبع گریاں پرورد کشتی مے غمناک را در موج طواں پرورد مثل حنابلہ اللہ همه بے سرفہ مہاں پرورد گر فانی پرورد را در بزم سلطان پرورد چون بلبل شیوا ز باں طبع غزلخواں پرورد در دل همه غمناک اصد باغ و بستاں پرورد در مدح قاکان ز طبع سبع غزلخواں پرورد در جلوہ خورشید رخ صد جاں بریاں پرورد کہ مسکنش باشد غنبد کہ جاں مستاں پرورد کاندر رخ خورشیدش صد گونہ لبناں پرورد</p>	<p>ابلیس گبزار دازاں صدایه تلبیس را محزون اگر آب زناں نوشد ہمہ شاداں شود گر پیر ازاں بادہ خورد گرد و طبع نوجواں ز گنجی خورد و روی شود روی اگر زناں خورد محزون بطبع اندر ازاں شادی کند و ز شباں چو شد بدل طواں غم ساقی بدطل گراں نوشد بخیل اے اگر گرد و چو حاتم در سخا زاں مے کہ در ورد و الم صد گونہ شادی میدہ شادی کناں روز و شباں در بزم شاہ نکتہ داں ساقی بدہ جائے ازاں داری و در مغلستاں جائے اگر زناں خورد فانی چو فانی شود ایدا اگر بنت العنباں ز پرده در بزم طرب اک دقتر خورشید رخ دارد ہمہ زریں سلب من بامے و ساغر بدم کا مدد راں لہ زین</p>
--	--

مطلع ثانی

<p>زلفش ہمہ کافر بود و کفر ایماں پرورد در بزم روی آں پر صی باغ و کستاں پرورد</p>	<p>در ستر شب آں دلر با خورشید رخشاں پرورد اندر کس را ایدا اگر خورشید بینی چارسو</p>
--	---

دندان آن شیریں داد و سلک و برهبا
 در ضمن حسن دلر بادار و همه شان پری
 شکر ز لب ریز و همه وز رخ نماید اغوا
 زلفش همانا ساحر و سحر کرده عالم
 هر و لبش با قوت تریز و از آن تنگ شکر
 آن سحر ساز فتنه جو دار و جمال لیری
 آن شاه حوری جبین کاندربان نش نگین
 نوشد همه می آن صنم دریا و سلطان کن
 عدل تو در عالم همه کرده است صد غلام
 در تشنگی نامت همه ریز و لب جعبه عسل
 گوهر همه ریز و لب مشکام و صفت خسرو
 از بهول عدل تو شهاب بر خود بلرز و سما
 شاه کن سلطان دین در در عالم روز و شب
 اطفال امید جهان در عهد سلطان کن
 لوح جهان منقوش شد از جو شاه و دین
 در بهول عدل تو شهاب کسری کند شفا کاش خاگ
 در مدح آن شاه جهان هر شاعر شیدا زبان

در هر دو لب آن ماه رو لعل خیشان پرورد
 در دور چهر جانفزا صده رخشان پرورد
 از مشک تر صدانه ز لعل چپ چپاں پرورد
 در رخ جمال دلبری آن شاه خوباں پرورد
 بر رخ همه بارغ ارم آن قتلهاں پرورد
 در صحن گلزار ارم صد بار چپاں پرورد
 سنبل همه آن نازنین در صحن بستان پرورد
 در مدح شاه حبه بر طبع غزلخواں پرورد
 جو تو دور دور و در جهان گلزار ضواں پرورد
 در بزم ذکر تو شهاب صد عنبر و باں پرورد
 صد موج شیشه و شکر طبع سخداں پرورد
 صد مایه داد و کرم در طبع گهیاں پرورد
 صد در راح خوشدلی شاه خنداں پرورد
 گیتی همه چو دایگان در عهد اں پرورد
 هر چو گیتی در کثری صد گونه نسیاں پرورد
 ملک دکن از حرم تو چشم نگهیاں پرورد
 در حبه دا و دیان صد گونه الحان پرورد

در مجمع حوری و شان آن خورشیدشان
 از جور دور آسمان گر مشکله دارد که
 هر طفل فراطون شد در عهد سلطان جهان
 لفظت طحیرل شاهین خورشید فرگرد حشم
 عثمان علی اکبر البدر بانس نه در اولش
 خانیست عالم همه ناز و بذات عایش
 شاه مظفر در همه ملک و ممالک نام تو
 سالار هر عسکر تو عثمان علیخان نام تو
 جی سخی لیسائی و هم جی بی امی زیب ترا
 آصف بجایه و مرتب سلطان هر علم و دست
 ارس مدارس در همه ملک دکن شد متقل
 از جامعه عثمانیه صد منبع علم و هنر
 بد آنچه از علم و هنر در ملک ریختل
 مشاطه تدبیر تو کرده دکن را آن خنای
 هر کس که در ملک دکن در امن لطف شما
 مسلم لطف تو شاه فضل خلاق جهان
 هر اهل مذہب را همه آزاد کرده عدل تو

مثل خضر در جام زر صد آب حیوان پرورد
 در دور عدل تو شما هر کار آسان پرورد
 هر ابله در ملک و صد رک لقمان پرورد
 شاه جهان عالم همه در دور احسان پرورد
 شاه که گیتی را همه شادان خدا پرورد
 آن است که جو دو نوا هر خاکیاں پرورد
 ابرنخایت در جهان صباغ رضوان پرورد
 نام تو هر عز و شرف در زیر دامال پرورد
 فتح همه جنگ و وغایت بیدال پرورد
 ملک دکن از زمین او در فضل نیرداں پرورد
 علم و هنر را جو دو در زیر دامال پرورد
 در عهد تو ملک دکن در زیر دامال پرورد
 اردو و بیان دانگال اکنون همه آن پرورد
 هر شعبه اش در ضمن خود صباغ رضوان پرورد
 در دور طبع شادان گلزار رضوان پرورد
 بهند و همه باغ ارم در طبع شادان پرورد
 اوضاع مذہب را همه شادان خدا پرورد

<p> ہر بچہ در ملک دکن خوش دل تھا باشد از کلاک صلاحیت شہا شد منتظم ہر محکمہ ہر قوم و ہر ملت شد از امداد شاہی مقدر در عسکرتوشل ارم دار الیتامی دکن کالج کہ از سید ہمہ از فیض توشہ منبسط اولاد آدم را ہمہ از اصفیا و اولیا ہر مسکن اہل صف از ابر جو تو ارم مانند افلاطون ہمہ صد مایہ در اک اندول آن نکتہ دال صد از نردانی نہاں در قہر اک گردوں چشم ہر ہفت نیراں تشر وصف تو ای شاہ جہاں بیرون ز حد آدمی تو بادشاہ مقتدر در ملک تو صد بحر و بر </p>	<p> در طبع زان ہر وہمہ صد باغ و بہستان پرورد فکر ت باصلاح جہاں صد عقل لقمان پرورد جودت ہمہ ملک دکن در زیر داماں پرورد فیضت مدارس را ہمہ در و در جہاں پرورد شش د و صد کالج شہا فیضت گیتیاں پرورد در دامن جودت شہاداد اگر گیتیاں پرورد جودت گروہ اولیا چو نسل زیاں پرورد تعلیم آن شاہ زماں در مغرناواں پرورد در اے آن صاحب قرآن شید خشاں پرورد در لطف شاہ ذولین ہر ہفت ضواں پرورد فانی کہ باشد کوہ نظم پریشان پرورد مداح در وصف ہمہ وصان نیراں پرورد </p>
---	--

لے سیر عز و شرف مانی با وجہ عشق و شوق
 کہو لعل رویت جہاں صد ماہ خشاں پرورد

ه ق ص پ د

همه باغ قمری و باغ هزار
 همه قمری قمری گو چار سو
 کجا بنگری لاله زار پیید
 ز جود همه دهر گشته ارم
 هوا ارم می وزد چار سو
 چنان نامیه شد مژئی دهر
 فضای همه کوه و صحر خوش است
 مغنی مطب شراب و کباب
 همه خور و نوش است و چنگ و باب
 همه جام بلور و بادیه همه
 همه لاله و گل بدشت اندر
 گل اندام هر سو همه ماهر

همه گلبن و سرود در مرغزار
 همه سرود هر سولب جو بار
 غدیر است هر جا همه آبشار
 همه لاله و گل همه مرغزار
 معطر جهان شد چو مشک تار
 بر آمد گل و لاله از نوک خار
 زمین لاله و گل هوامشک بار
 سرود و همه و دو چنگ است تار
 همه شاهان و همه لاله زار
 همه ماهر و یان و بوس و کنار
 همه یاسمن و همه کوهسار
 همه ناز نینان لب جو بار

همه لاله در دامن کوه و دشت
 همه ناز نینان حور می جبین
 همه باده ناب و رود و سرود
 همه صلصل و سار در کوه و دشت
 گل و لاله هر سو بدهراند ز دل
 بنفشه گل و یاسمن چارو
 همه ابرو و امطار و لولو همه
 همه ابرو و امطار در کوه و دشت
 همه سار در کوه و بانگ تدو
 همه باده صاف و رود و سرود
 همه همه بسیناں پراگند زلف
 همه بانگ ارغن بدشت ابدوس
 همه سرو شمشاد و بانگ تدو
 مع نقل و باده بدشت و براغ
 همه سرو شمشاد و گلبن همه
 همه دشت گلبن عنادل همه
 همه ماهرویان زهره جبین

همه گلبن و سرو بانگ نهار
 پیراگت و مشک تر بر عذار
 همه چنگ و مزار و طنبور و قار
 همه نغمه مرغ در مرغزار
 همه کوه صحرا و ابر و بهار
 معطر همه دشت چون زلف یار
 و طایر سما در همه کوهسار
 همه دهر رنگین برنگ بهار
 همه کبک و طاووس در مرغزار
 قدح نوش هر سولب جو بار
 همه که کز دم و مار در لاله زار
 همه چنگ در برگ هر شاخسار
 سرود و همه رود و دست چار
 همه لاله رویان رنگین عذار
 همه سرو و هر سولب جو بار
 همه صلصل و سار و در شاخسار
 مع ساعسر و باده در لاله زار

همه مه جبینان خورشید رود
 سده در سده دور صحرای همه
 مع لاله و گل رخ شادان
 بیارد هوا دور گوهر همه
 همه گلبن سرور کوه و دشت
 همه صلصل و سار و بلبل همه
 دور و گوی همه نازنینان هر
 دور و مطهر و نازنین
 مع نغمه هر تهری شایخ سرور
 عروس گل و لاله در شرم فراز
 محط همه دور و گوی زمین
 شقائق همه سوخت اندر
 دو صد کاروان خطا و ختن
 زرو حینان همه کوه و دشت
 همه ماه و یای بدشت اندر
 مع سحر و باد و ماه و
 زرو حینان زهره جبین

همه دشت کشمیر و صحرای
 همه جشن هر سوئے در کوهر
 مئه مهر دور و دشت تبار
 مرصع شده دشت هر کوهر
 عنادل مع نغمه بر شاخسار
 در آوازه نغمه همه کوهر
 همه سر دارند اندر کنار
 گل و لاله در دور و دشت تبار
 همه رقص طافوس در لاله زار
 عنادل همه در زهره انتظار
 گل و لاله هر سو هوا مشک بار
 مع لاله و گل همه کوهر
 تو گوئی کشاوند در دشت بار
 تو گفتی شده کابل و قندار
 همه اهل کشمیر در مرغزار
 مع نغمه هر شاه گلزار
 نمایان همه صنعت کردگار

<p>گل ولاله شمشاد آورد بار که آمد برویم یکے گلغزار نگارش کند خامه مشکبار</p>	<p>مه و مهر دو طائر سیر و یار به گلگشت بودم درون چمن وگر مطلع در وصف آن جبهیں</p>
مطلع ثانی	
<p>همه مشک دارد همه لاله زار که ریزد شکر زان همه بار بار مه و مهر رقاصه عکس یار که دارند از سحر نقش و نگار همه نر در دلفن آن نگار مع سلک و لعل آن گلغزار مع زهره و مشتری رفته یار نگه راهمه گل نجیب و کنار همه دام سحر است زلف نگار دو چهرش منون نقش و نگار مه و مهر در سحر آن سحر کار ز مژگان شب دروز خنجر گزار شده صفی و منظم رم لاله زار</p>	<p>همانا که آن شاهد پر نگار دو لعل لبش کوزه انگبیس دور ویش دو طاووس باغ ارم دو زلف رخسار سحر ساز همه تنه دارد و جمال اندر مع مشک و زودست روی صنم مع مهر و مه آن رخ و لقیب چنان در رخ آن مہبت نازین همه نقشه در ضمن خال لبش دو طاووس دارد در رخ منجیب دو طاووس و دام مشکین کنند ببندد همه مرغ دل در دلفن چو دیدم رخ آن بت و لقیب</p>

<p> دلم ناشکیبا شد از حسن او دلم شیوہ آہ و زاری گرفت دل من کہ بد مرغ مسکن گزین بدارد دلم را بہ رنج و بدرد چنان مبتلا بہ بلا یم نمود خداوند تو تیر و جاہ و شتم شہ داد گر میر عثمان علی گذارد کجا گام آں دین پشاه گئے رزم چوں پورستان سام گئے حملہ از تیغ آں پیل تن ز جودش اگر حرفی املا کنم کندش همانا یکے از دہا ز را سے منیرش چو رانم سخن </p>	<p> بروں رفت از سینہ صبر و قرار رواں شد ز اسکم یکے جو بہار شدہ بسمل تیر فرگان یار دو چشم ز جورش ہمہ اشکبار برم شکوہ زان بردر شہر یار مراح و رامر دزی قتل دار ہمہ دہر در عدل اولالہ زار بروید ہمہ گلشن ولالہ زار کند صف اعدا ہستار و مار ز خون میورد دور و فاجو بہار شو منظر نامہ ام ز زنگار بدم در کشد دیو در کار زار مہ و ہر بینم میں دیسار </p>
---	---

بتا بند تا مہر و مہر فلک
 بگیتی بماند بعتر و وقار

۴۔ قصیدہ

چناں ز عدل تو شد معتدل ہمہ آفاق
مدبران فلک در ہمہ فضائل نیک
توئی بدہر کہ آبائے تو ہمہ شاہ اند
بود زبوںے خوش مشک طبع عطر آگین
توئی بدہر کفیل جہاں پس از یزداں
برودت دل اعدائے تو چناں افزود
چناں ز راسے منیر تو شد جہاں آباد
مطیع تو ہمہ گیتی ز جود تو گردید
بہمد تو ہمہ منکر شدہ است دوازہ ہر
چو کرد ذکر ز حلق تو را وی اشعار
ہر آنکہ مسد تعیش ز لطفین مادر کرد
نہ بود نقش بہ عالم ز مرد و سہر نواز

نماند خدشہ کینہ ز بیم اہل نفاق
ندیدہ اند نظیر تو در ہمہ آفاق
سرریلک دکن ملک تو باستحقاق
پہو خامہ ام کند املائے حرفے از اخلاق
شدہ است دست گیرم تو ضامن ابراق
ز جرم نار شدہ دور عادت احراق
سمر شدہ است نظام تو در ہمہ آفاق
ز عدل و داد تو مضبوط دولت اساق
ہمہ بزرہد تو ترع شدند جانی و اق
زبوںے مشک شدہ پردوار آفاق
بذکر کردن اوصاف تو شدہ مشتاق
وجود تو شدہ از جود شامیت صدق

مسلم است کہ وصف تو غایت تخلیق
 خدیو و ہرچہ عثمان علی ز روزِ ازل
 عمل شدہ است بہمد تو تلخی عالم
 ز رزق و ہر شے می طعن بقوت عقل
 باخصصار نمودم ز مدح تو تقریر
 جہاں لیلۃ الظنم کسے نمی نگرد
 ہنس و لعبت تو بز خوشتن ہی بالہ
 ہر اک صدا کہ بر آید لغز و ہجاء
 بنوک نیزہ کشادی رگش کہ خون ریزد
 بود ز جود تو سرمایہ تنعم و ہر
 شنائے تو نہ بود حد ہر شے لیکن
 مرا رسد کہ گویم شنائے شاہ دکن
 تو کارِ رزق رسانی گرفتہ برضا
 معین خالق گیتی شدی بروزی خلق
 صحیفہ کہ نبشتہ است منشی گردوں
 ظہیر و عرفی و خاقانی و دیگر شعرا
 از انکہ بوندہ روح شان برفت تو

خوش است تلخی دوران گے شنایندلق
 ندیدہ اند سہ و ہر در ہمہ آفاق
 بدو بر عدل تو تاثیر ز ہر شدت ریاق
 عقیل را نہ زیاں شد فتنہ ز راق
 چو کرد ہر باز کار و صف ستہنطاق
 چو استخوان شدہ محکم زمانہ را شراق
 چنانکہ جود تو بالہ بہ قیمت ز راق
 سماع اک ترا خوشتر ز پردہ عشاق
 ازاںکہ بود عدد و بتلاے در خنق
 فلک ز عہد تو کردہ است بالہ بشاق
 نمودہ ایم ز خلاق و ہر استیفاق
 وراثت از اب و عم مراست استحقاق
 و گرنہ روزِ ازل بودہ بہمد وفاق
 کنند اہل جہاں از در تو استر زاق
 بدیدہ ام ہمہ سہرچہ تو در ہمہ اوراق
 نمودہ اند تبو صیفھا ہمہ اغراق
 تر از سہمہ تبو صیفھا با تحق ناق

فلک بہ عینکِ خوشیڈید عالم
 توئی کہ دولت و اقبال تست از آبا
 بسوخت خرمینستی دشمنان قہر
 ز موجِ جود تو گیتی میثال باغ ارم
 معین ویا وراقبال تو شہِ اجمیر
 شدہ است ہند ز تدبیر تو ہمہ نال
 شدہ است قانی مخزون ^{عاجز} ببحِ تو مجبور
 میراد ظیفہ مدح تو اسبق الافکار
 نمود سخن عدلت جہاں چو باغ ارم
 شدہ است حاسد جاہ تو ضیق الافکار
 ز فیض تست کہ مردم شدند طالب حق
 موطن علما چار سو ملک دکن
 بیتا مادر ہمہ ملک تو شاد و میگویند
 بگفت ہر یکے مایم در ہمہ راحت
 تضائق ہمہ گیتی ز ہیبتِ قہر
 بدل شدہ بہ نکوئی ہمہ معائب ہر
 نذر جود تو گیتی شدہ است باغ جنال

نہ دید شل تو جواد و ہمہ آفاق
 سریر ملک دکن ملک تو باستحقاق
 چو برق آتش خشم تو ہست اوراق
 رسید چشمہ فیض تو در ہمہ آفاق
 شکست صولتِ عدات در ہمہ از باق
 رسید از تو ہمہ علم و ہمہ آفاق
 اگر چہ کرد ہمہ سعی نیز استغراق
 سحر کہ وقتِ عاہست وقتِ اتیفاق
 گرفت دست ہمہ دہر در ہمہ از لاق
 چنانکہ رلے محب تو اوسع الاشراق
 بہ عہد تو ہمہ غوث اند و ہمہ آفاق
 مدّریس بتد ریس در ہمہ اشفاق
 دعائے دولت و اقبال خسر و آفاق
 زیوگاں چو یکے روز کردم استنطاق
 ز ہر وسعتِ قلبِ کریم در آفاق
 شدہ است ز ہر بہ عہدِ مبارکت تریاق
 شکست ہیبتِ عدلت مضائق آفاق

بدو عید تو تمید شد بد هر خیال
 تصادق همه مردم به بین نیت است
 حسد که سد وفاق است شد کسته خیال
 گمے شنای تو گردوں اگر دہ خطل
 شہاز فانی مخروں چه حال عرضه ہم
 دکن که موطن آبای مادحت باشد
 اگر نصیب شود خدمت وطن شاہا
 بدو رعد تو شد مرکز تنعم دہر
 دکن شدہ است ہمہ مورد عنایت ب
 بہ نزد ہر ہمہ نقش دولت است پدید
 دکن کہ مورد الطاف حقائق عالم
 اگر بہ لطف بخوانی رہی بہ ز بلا
 جہاں بحد تو خرم شدہ چو فصل بہار

کہ گشت ظلم محبت نفاق گشت وفاق
 کہ نیت نجات لرح و سدا در آفاق
 کہ چار سوش بہ بینی ہمہ رگاف و شفاق
 شود چو شیر و شکر تگریر مرا بہ نفاق
 غریق لہو آفات شد ز اہل نفاق
 خوش است یا دازاں چوں شکر مرا بہ نفاق
 نہ بعد از اں کہ ہم شکوہ فلک ز نفاق
 دکن کہ بہت بہ عید تو ثانی الا نفاق
 از انکہ مہر محبت در اں ہمہ اشتفاق
 بہ جفت مہر محبت بدل شدہ ہمہ طاق
 بہ تقویٰ مرکز عاصی بہر گردش عاق
 کنوں کہ گردش گیتی شہا ہمہ شد شاق
 ولے رہی شدہ ہر دور رہی بہ صدق

پیرس حالت فانی بدو رکت دہر

ولے بخاں کہ شود مورد ہمہ اشتفاق

قصیدہ

ای ذات تو بد ہر ہمہ سبزبان علم
در عہد تو شہا ز ہمہ جو و فضل تو
در علم میسر بان ہمہ دہر بودہ
گر تیر علم تا بہ فلک می رسد است
از کتبہ کہ شرح دہی بگرشد و ان
شمشیر تو نمودہ ہمہ فتح ملک دہر
در دور و رک تو شہا یک نقطہ صد فلک
فانی کہ مادی است بخوابد ز تو شہا
ریزد لبسان تو ہمہ بحر روان و
و گرفت گوے تو ہمہ دریائے نگبین
آبجا کہ ذکر تو کنم لے خسرو جہاں
تیغ تو قاطع ہمہ اعمار و شمنان

باشد ز فیض تو ہمہ تاب و توان علم
ہر کو دے کہ زاد شدہ ہمان علم
از شرق تا بہ غرب رسیدہ است ان علم
باشد ز دست تو ہمہ زور کمان علم
در ضمن درک تو ہمہ راز نہان علم
کلک تو فاتح است ہمہ در جہان علم
در وسعت خیال تو شد لامکان علم
کز فیض تو عجب بر شود ہمان علم
باشد بد و در نطق تو صد گلستان علم
در ضمن خلق تو ہمہ مشکستان علم
از نطق من رود ہمہ موج روان علم
یچوں قطع شک کند ہمہ نوکشان علم

یابد شرف ز نام تو هر سکه جهان
 عثمان علی که شاه دکن منقر جهان
 تا دور آسمان ز نجوم است گلستان
 گیتی ز نور زیر رُوس تو روشن است
 تدبیر تو معبد ل اطوار روزگار
 عدل تو با سبانی گیتی کنت چنان
 در قطع شک شده سُومَن شُست تو
 آورده ام بروی خداوند روزگار
 شاها تویی که دهر بنا زد بر لای تو
 چون ابر دست تو که بیمار دُر ز همه
 هر روز و شب روند مع مشک ذکر تو
 عثمان علی که خانیست دهر ملک و
 کردند خلق نام دکن ملک شاه را
 و ز تار و پود جامه ذات بود هنر
 هر چند دید چرخ بهر دور خسروا
 مشاط ز جود تو در بزم روزگار
 جسم هست ز فیض تو نشود ناکر فت

تا قلب اهل فضل بود بحر و کان علم
 باشد ز جود او همه تاب و توان علم
 باشد ز جود تو همه نام و نشان علم
 گلشن همه ز ذات تو شد خانان علم
 ذات تو شب سپر رخ همه خاندان علم
 جود تو شد بد هر همه پاسبان علم
 هر ناو که که بود نهان در کان علم
 دوشیزگان پاک بهن زندان علم
 خم کرده پشت پیش تو هر نکته دان علم
 کلاب مدح تو همه گوهر شان علم
 در ملک مصر و شام دو صد کار دان علم
 گلشن کنت ز جود بهن زندان علم
 لیکن فلک گفت که نامش جهان علم
 افکنده بدوش همه طیلان علم
 مثل تو بدنه گوهری در بحر و کان علم
 آورد بر منصفه همه شاهان علم
 جود تو منقر شد همه در استخوان علم

ذات تو در شیمه اسرار ایزدی
 در حیرت مچگونه تخیل نموده
 در تاب آفتاب حوادث بد و بدهر
 در بزم و هریش همه صاحبان فضل
 خدام دولت تو همه چون کواکب اند
 عہدت مراح شد همه اہل کمال را
 باشد عنایت تو همه مامن بہر
 باشد دست فیض تو امی خسرو جہاں
 فکر تو شد محیط بر اجزائے کُن فکاں
 از موج بحر جو کہ جاری است و جہاں
 گلزار علم گرچہ ز فیضت شد است ہند
 تصویر ہر کمال و جوہر ببارکت
 یزد زبان بہ طبق ہمہ سلک و رازاں
 ہر ذی کمال سوئے تو آید ز راہ دو
 صد جا بجم علم ہمہ سر نہا شدے
 بسند نہ و ہم جوہر اول ز حد اک
 مرغان علم غیب ہر ہمہ صید تو شوند

چوں احتلاط جسم بجان تو امان علم
 صد جا حمیدہ چسب ز بارگران علم
 باشد زور گہ تو ہمہ سائبان علم
 خواند زبان کلک تو صد استان علم
 ذات مقدس تو ہمہ آسمان علم
 ایوان خورنگاہ تو دارالامان علم
 دست تو ثبوت شدہ خاطر نشان علم
 ہر رونقے کہ بہت کنوں بر دکان علم
 در گوشہ و داغ تو باشد جہان علم
 مثل جہاں شدہ ہمہ اکنون خزان علم
 باشد دکن بہر تو شاہ جہان علم
 خامہ بدست پاک تو یاد رہبان علم
 در طبع پاک تو ہمہ بحر است دکان علم
 جز تو کسے بنو بدستی ضمان علم
 دستت شہا بنوے اگر بر میان علم
 چنداں فزودہ از تو ہمہ غر و شان علم
 اکنون بدست تو ہر تیر و کمان علم

مخفوظ گشت علم ز آفات روزگار گویند ذی کمال که طبع مقدّست هنر گشته که بود شده حل ز فکر تو تا طائران دهم همه در هفتکبی	هستی بد و در همه پاسبان علم دارد به صنم خویش همه بحر و کان علم نامد بد هر مثل تو کس نکته دان علم شاه رُسل گذاشت بدت کمان علم
--	---

مطلع ثانی

باشد ز نوک خامه تو گرزبان علم غواص فکر تو برون کرده همه ز قصر هرگوهر یک بود به بحر حکم نهان بجسم علم مرده با فسات روزگار کردی به سعی صیقل تیغ هنر همه صد خوان فضل از تو برے جهان کشود اکنون که در پناه تو آمد صحیح شد بارون همه شاه دکن دام ملکه در مطلعش همه در مهر اند چارو تو ترسد به عقل ز دیوان تو همه از روز اول است همه گردش فلک	فکرت ز رازد هر همه ترسبان علم هرگوهر یک بود بد و بد یا و کان علم آراستی به فکر همه دکان علم گر دید از تو باز جسم جان علم باشد همه ز فکر تینت شان علم باشد ز مهر و ماه فلک را دوان علم در زخم فتنه بود همه جسم و جان علم دارد ز فیض او همه خجسته زمان علم چندان فزود از تو شاعر و شان علم اشعار تو دهد همه از مشک زبان علم تا گوهر بدست بیاید ز کان علم
---	--

چو آنسرید ماور گیتی ترا شہسا دانست آسمان کہ ازیں خوبتر نہ بود ہر آئکہ کہ بعد ز عنایات ایزدی اکنوں زنند کوس ^{نہ} پیچند ہی ہنر مانی بد ہر تابا بد و ہر نہ نشاط	در تو بدید چرخ ہمہ عزو شانِ علم ہر گو ہر کے کہ بود بہر بحر و کانِ علم منزل شد ز نسبت فائت بشانِ علم آخر شدہ لہبہد تو دورِ زیانِ علم وابستہ شد بہ عمدتیں تو جانِ علم
---	---

نور و زما کند ہمہ گیتی چو گلستان
باشد زابر فیض تو بحر روانِ علم

قصیدہ

از جمالِ روئے زیباشد متور آئینہ
استنارت کرد از روئے تو شاہا آں قد
در نظامِ ملک مہتی بے عدیل و ہمیشال
میکنم تقریر از شیر وے تدبیرت شہا
در گماں افتادہ انداز بابِ دانش و جہاں
حسن تدبیرت و کن را کرد چوں بلبلِ ارم
شانہ ات باشد چو آرزو بہر قتل عاشقان
در مراحِ ملک تو بیند شانِ ایزدی
نامیہ در عہدِ زینتِ جہاں افروز شد
عکسِ رویت آئینہ را کرد چندان مقتدر
غیر فانی کس بہت نیست نعلینِ خسرا
ہست آئینِ سکندر و در ہمہ ملک و کن

کرد عکسِ مطلعِ خورشیدِ خاور آئینہ
می نہد در خورِ المہر و مہ برابر آئینہ
تو ت تدبیر تو کردہ است کشور آئینہ
می نہد از احوالِ ملک مدح گستر آئینہ
روئے ملک خوب تر یا بہت بہتر آئینہ
می نہد از دور ملک شانِ داوڑ آئینہ
عکسِ ابروئے تو کردہ تیغ و خنجر آئینہ
ملک تو ہر آئینہ از فہر داوڑ آئینہ
بال و پر پیدا نمودہ چوں کبوتر آئینہ
شاہداں دہر میدارند بر سر آئینہ
کرد گردِ روئے آں محضوں مغیر آئینہ
ناظماں ز اں پیش میدارند اکثر آئینہ

بیش رودار دازاں آں شاه اکثر آئنه
 مثل عشاق است اکنون حُسن پُر آئنه
 روئے تو کرده همه فردوس منظر آئنه
 می نهد ز احوال بدتر پیش داور آئنه
 کرد عکس ماه رویت نیک اختر آئنه
 اندر یں معنی همانا هست بهر آئنه
 کرده اند از نام تو عثمان جیدر آئنه
 گر گشت ظاهر همه شان سکندر آئنه
 کرد از علم و هنر در ملک کشور آئنه
 هست از شان آبی فرسوده آئنه
 بهر تو دارم ز لوح مدح دیگر آئنه

شکوت اسکندری داد به عثمان علی
 زینت نیست بهت چندان در بهر لکن
 یوسف دوران توئی لے خسر و گرد و حشم
 فانی محزون که در آفات هر دم متبلا
 سایه ات باشد همانا سایه پُر بها
 نیکیت پاینده دار و نام نیکت در جهان
 شکوت عثمان فزائی نیز شان جید می
 روئے تو شان آبی می نماید خلق را
 حُسن تدبیر تو شایا در قطام روزگار
 آئینه لوحیست از آثار اسکندر بهر
 منکه مداح تو هستم لے شه گرد و جناب

در پناهت خلق آئین از همه در جهان
 مثل مرغال کرد پیدا نیز شهسپر آئنه

۹- قصیده

در تنیت تقریب خدائی شهنردگان نواب اعظم جاه میرحایت علیخان بهادر
 علیحضرت بگان عالی بنکرالطیلس نواب سر عثمان علیخان بهادر ملک
 و نواب معظم جاه بهادر یکدانه دختر شهنزادی و شهسوار سلطان عبدالحمید خاں
 خلیفه سابق و سلطان و موم و دخت برادرش شهنزادی نلیو فرکه تبلیخ اول
 ماه رجب ۱۳۵۳ هجری مطابق دوازدهم نوامبر ۱۹۳۴ میلادی
 بمقام نیس در فرانسه منعقد شد

دو سرزند تو همان خلیفه
 ز نوازه شد گلستان خلیفه
 نه بدیسرا اندر کسان خلیفه
 بس از دلبخواه خاندان خلیفه
 فزاید همه عز و شان خلیفه

تو هستی بجان میسران خلیفه
 ز انهار دست تو امی فرود او
 همه حبه دادی پئے قتل عدا
 چو گردل که نازد بخورشید رخشان
 ز خدنگزاریت لے شاه گهسان

شدہ درۂ التاج پورِ توشا ہا
 نبشت است بر صفحہ دورِ عالم
 گل و یاسمن لالہ ہر شوگفتہ است
 چو مینو شدہ قصرِ شہزادہ شاہا
 منقش ہمہ ہفت الوح گیتی
 بذکر تو اسے خسرو دورِ عالم
 سختیں ہوائے حوادثِ فتنہ
 بہانا بیک التفاتِ توشا ہا
 ز دست کہ در میجِ خیزی چو قلم
 زرے دو فرزند شاہ مظفر
 جہاں دہر التفاتِ توشا ہا
 بہ قیاضی ابر لطف ہمانا
 حمایت علیخان ولیعہد خسرو
 بہ فضل خدا بہ ہمہ خاندانت
 حمایت علیخان بنزد تو آید
 ازاں دُرِ شہوار در خاندانت
 گے عقد شہزادگان مظفر

کنوں دُرِ شہوار کانِ خلیفہ
 یکے بنگری داستانِ خلیفہ
 چو باغ ارم خان ومانِ خلیفہ
 ز نیلوفر آسمانِ خلیفہ
 تو نیل کو بخوان داستانِ خلیفہ
 ہمہ حسن و حسناتِ خلیفہ
 کنوں سبز شد بوستانِ خلیفہ
 ہمہ سود گشتہ زیانِ خلیفہ
 چو گلشن شدہ خانِ مانِ خلیفہ
 جہاں شدہ ہمہ خاندانِ خلیفہ
 شدہ موسم گل خزانِ خلیفہ
 شدہ ارغوانِ عرفانِ خلیفہ
 ہمہ رونق خاندانِ خلیفہ
 شدہ متحد دو دمانِ خلیفہ
 مع دُرِ شہوار کانِ خلیفہ
 بماند ہمہ عز و شانِ خلیفہ
 بخطبہ شدہ تر زبانِ خلیفہ

همه حاکمان در همه نیس هر
 چو بشنید اخبار جشن عروسی
 دو شهرزاد و مهر و شزادایان هم
 در آفات ادوار چرخ شکر
 بوصف تو ای خسرو داور عالم
 شکستی همه دست جور فلک را
 بوصف تو ای مطلع مهر عظم
 توئی آنکه از مشک لطف تو شاها
 بخورش آفات شد فضل و لطف
 بدست تو داده است خلاق عالم
 ز تعظیم دو پور تو شد برفت
 تو دانی همه دور اسرار داور
 به لوح مهر و مهر گردون نبشته
 خدا از تو خوشنودشادان محمد
 ز وصف کند عطر بیزی محفل
 ز عثمان که بدشاه شایان عالم
 ز اسرار پزدان به عثمان علیخان

بجشن اندرون همان خلیفه
 شه هند شد مدح خوان خلیفه
 دو ماه انداز آسمان خلیفه
 تو هستی همه پاسبان خلیفه
 بریزد همه در زبان خلیفه
 فرودی همه عز و شان خلیفه
 عسل می بریزد و بان خلیفه
 معطر شده خان و بان خلیفه
 کنول خسرو سائبان خلیفه
 بصد رفو حکمت عمان خلیفه
 چو عرش بریں آستان خلیفه
 توئی در جهان رازدان خلیفه
 به صفت همه عز و شان خلیفه
 که هستی همه سربان خلیفه
 بذکرت همه مشک و بان خلیفه
 شده منبسط خاندان خلیفه
 شده متحد دو و بان خلیفه

بماند همسر عزو شان خلیفه بن سازد بد و خاندان خلیفه شده مستقل عزو شان خلیفه چو یک ^{جان دو تن} دو جان خاندان خلیفه	به نسل دو عثمان خورشید عظمت معظم بجاه است شهنزاده دیگر بذات همایون شهنزاد گانت خدایا به عثمان علی خان بماند
ز فانی در پس نامه ماند بوضعت همسر رحمت خاندان خلیفه	